

Maria Dolors Orriols, viure i escriure

Sílvia Romero. Converses literàries. Barcelona.

Maria Dolors Orriols, viure i escriure de **Montserrat Bacardí (Eumo Editorial)**, ens apropa a la vida i l'obra d'aquesta escriptora vigatana (1914-2008) injustament oblidada, de llarga i consolidada trajectòria i amb tota l'obra descatalogada. Només es pot trobar a les biblioteques i llibreries de vell. Amb aquest llibre la professora universitària Montserrat Bacardí pretén “oferir una primera guia de lectura de les seves obres, publicades i inèdites”.

Dolors Orriols | Foto cedida per Eumo Editorial

La vida de Maria Dolors Orriols és la seva escriptura, i la seva escriptura és la seva vida. Per aquest motiu M. Bacardí ha triat, per apropar-nos-hi, un títol suggeridor: *Maria Dolors Orriols, viure i escriure*. Perquè si bé la narrativa de l'Orriols no ens presenta una obra autobiogràfica, sí que està basada en la realitat del seu entorn i, en ocasions, en les pròpies vivències. Però a més perquè l'autora es va dedicar amb intensitat voraç a l'ofici d'escriptora.

Sobta, en aquest sentit, el poc relleu i reconeixement que va aconseguir en vida amb les seves publicacions, tot i que el motiu d'aquest malaurat oblit ben possiblement es deu, tal com ha comentat M. Bacardí en diverses entrevistes, al decalatge existent entre l'escriptura de l'Orriols i l'edició de les seves obres.

Entrant en matèria el primer que ens cal és una aproximació a la figura de Maria Dolors Orriols. Va néixer a Vic el 1914 i, en casar-se de ben jove, es va traslladar a viure a Barcelona. Sempre s'havia sentit atreta per la literatura i per l'art en general, però serà el 1937, en plena guerra i en conèixer **Alexandre Riera**, quan es veurà empenya per ell cap a l'ofici d'escriure. Ja ens els anys quaranta tindrà l'oportunitat de

gaudir d'una cambra pròpia, com ja preconitzava el 1929 **Virginia Woolf**, i en aquest espai es tancarà per escriure gairebé sense fre. Però alhora aquest refugi es convertirà en el paradigma del doble exili que li tocarà viure perquè, tal com ens mostra M. Bacardí, “quan tot just intuïa que podia esdevenir escriptora, d'una banda, la llengua pròpia —prohibida en els usos públics— li era arrabassada i, de l'altra, com a dona —per imperatiu legal— quedava reclosa a casa” (p. 46).

El primer llibre que va veure la llum va ser el recull de contes *Cavalcades* (1949), que havia resultat guanyador del **Premi Concepció Rabell dels Jocs Florals de la Llengua Catalana** a l'exili. Un any després, el 1950 publica la primera novel·la, *Retorn a la vall*, que el 1948 havia quedat finalista del **Premi Joanot Martorell**. I encara un any més tard publicarà el recull de contes *Reflexos* (1951).

El 1952 es planteja la necessitat de publicar una revista en català i, per aconseguir passar la censura, M. Bacardí ens explica que l'Orriols va fer veure que “no era una revista, sinó un «aplec» de textos ocasional”. L'escriptora, “a l'hora de concebre la revista, va seguir uns criteris molt ben definits, i fins una ordenació del material ajustada, si més no de fora estant, a les exigències de la censura”. I així va ser com un matí d'abril va aparèixer i es va distribuir per tot Barcelona la revista *Aplec* amb gran èxit d'acollida que, desafortunadament, no va durar gaire. “En adonar-se del rebombori que havia causat, el mateix governador civil de Barcelona, **Felipe Acedo Colunga**, i un grup de policies vestits de paisà van requisar-ne tots els exemplars que van trobar a la ciutat”. Amb tot no s'ha de valorar aquest fet com un fracàs sinó que, com comenta M. Bacardí, “*Aplec* ha quedat en la memòria col·lectiva com una fita històrica contra la repressió franquista”.

A partir d'aquest moment i durant uns deu anys Maria Dolors Orriols, per qüestions pecuniàries, començarà a treballar en l'àmbit periodístic i mantindrà diverses col·laboracions en tot tipus de revistes. Aquesta activitat la compaginarà amb l'escriptura, a pesar de no publicar, alhora que s'endinsarà en el món de l'art, essent nomenada, el 1960, sotsdirectora del **Museu d'Art Contemporani de Barcelona**.

Serà durant els anys vuitanta quan, ja havent abandonat aquesta feina, tornarà de ple a la literatura i publicarà les diverses obres que té escrites. I en aquest punt és on es dona el decalatge entre l'obra escrita i l'obra publicada, perquè tot i haver creat narracions innovadores i trencadores per al moment en què les va redactar, en ser editades ja existeix una nova fornada d'escriptors i altres temàtiques que estan més en voga. M'estic referint, per posar només un parell d'exemples, a les novel·les *El riu i els inconscients* i *Petjades sota l'aigua*.

Maria Dolors Orriols | Foto cedida per Eumo Editorial

El riu i els inconscients la va acabar d'escriure el 1953 i no es va publicar fins el 1990. Si ens atenim a la data d'escriptura cal dir que som davant la primera novel·la en català que parla i descriu la guerra, molt abans de l'aparició de la novel·la que s'ha convertit en el referent d'aquesta temàtica, *Incerta glòria*, de **Joan Sales**.

Per l'altra banda *Petjades sota l'aigua* està datada el 1955 però publicada el 1984. En aquest cas som davant una novel·la que recrea tot el procés de construcció de l'embassament de Sau i la desaparició del poble, una història que també hauria estat innovadora en el seu moment. Però en editar-se a la dècada dels vuitanta no va obtenir ressò.

Fem una crida als editors. Llegiu *Maria Dolors Orriols, viure i escriure*, de Montserrat Bacardí, i considereu llavors la necessitat d'una reedició, si no de tota la seva obra, sí d'aquells títols més reeixits.